

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода дар мавзӯи “Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Мубоҳизоти мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода дар мавзӯи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» дар заминаи Феҳристи ихтисосҳои кормандони илм аз рӯйи ихтисос дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз ҷониби ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, иҷро шудааст. Диссертатсия ба бандҳои шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ), аз ҷумла, ба банди 1. – Методологияи таҳқиқотҳои педагогӣ (равишҳои таҳқиқотӣ дар рушди илми педагогика, ҳамбастагӣ ва ҳудудҳои татбиқпазирӣ онҳо; усулҳои таҳқиқотҳои педагогӣ); банди 6. – Консепсияи таҳсилот (сифати таҳсилот ва технологияҳои арзёбии он; равандҳои инноватсионӣ дар таҳсилот); банди 7. – Педагогикаи амалӣ (ҷамъбаасткунии таҷрибаи педагогии пешқадам; ҳаракати инноватсионӣ дар таҳсилот; фаъолияти озмоишию таҷрибавии муассисаҳои таълимӣ) мувофиқат менамояд.

Мубрам будани мавзӯи диссертатсия. Мубрам будани мавзӯи таҳқиқоти илмӣ дар он зоҳир мегардад, ки доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода пешниҳод мекунад, ки дар шароити ҷаҳонишавӣ ва рақобати шадиди иттилоотӣ ташаққул додани хислатҳои ахлоқии насли наврас муҳим маҳсуб меёбад.

Бинобар ин, нақши омӯзгорон ҳамчун зинаи омодагардони насли наврас ба ҳаёт зиёд гардида, ташаққули ахлоқии насли наврас дар шароити муосир ҳамчун субъекти мушаххаси таърихӣ муҳим аст. Дар доираи тарбияи насли наврас ташаққули хислатҳои ахлоқӣ ҳамчун самти бартаридоштаву

муҳими мундариҷаи раванди таълиму тарбия махсуб мешавад, ки ба омода кардани наврасони дорои масъулияти баланд, шахсони таҳаммулпазиру меҳанпараст равона гардидааст.

Аз ин нуқтаи назар, унвонҷӯй мавзун бисёр муҳимеро барои таҳқиқ интихоб кардааст, ки ҳангоми иҷрои вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ ва санҷидани фарзияи пешниҳодшуда вазифаҳои зерини таҳқиқот муайян шудаанд:

1. Таҳлили асосҳои назариявии омӯзиши ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас.

2. Дарёфт намудани воситаҳои истифодаи ғояҳои этнопедагогии халқи тоҷик дар ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас.

3. Таҳия ва санҷиши маҷмӯи усулҳо ва технологияҳое, ки ба ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас нигаронида шудаанд, муайян намудани роҳҳои ҳалли он.

4. Коркарди амсилаи ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик.

5. Арзёбии самаранокии татбиқи амсила ва технологияи таҳияшуда дар раванди таълиму тарбияи насли наврас.

6. Таҳия намудани барномаи методӣ вобаста ба ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик.

Ҳадаф аз андешаҳои дар боло ироашуда аз он шаҳодат медиҳанд, ки мавзун барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобнамудаи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар шароити муосир бениҳоят мубраму муҳим ва дорои аҳамияти махсуси назариявӣю амалӣ буда, он бо дарназардошти талаботи замони муосир тавсияҳои илмӣ-амалӣ пешниҳод шудааст. Мо боварӣ дорем, ки ошкорсозӣ ва асосноккунии назариявӣ ва дар озмоиш мавриди санҷиш қарор додани шароитҳои педагогии тарбияи ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогии халқи тоҷик дар низоми талаботи илми педагогикаи муосир дар соҳаи муайяни дониш мебошад.

Дар баробари ин, докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода дар таҳқиқоти илмӣ хеш таҳқиқу таҳлили мушкилотҳои муҳимро вобаста ба мавзӯи қори илмӣ худ ба нақша гирифта, дар ҳаллу фасли онҳо то андозае қомеъ гаштааст. Бинобар ин, бо боварӣ метавон гуфт, ки таҳқиқоти докталаби дарёфти дараҷаи илмиро ниҳоят муҳрам ва саривақтӣ арзёбӣ менамоем. Зеро аз қониби муаллиф бо назардошти вазифаҳои матраҳгардида, маҷмуи методҳои таҳқиқотӣ ба қор бурда шуданд, ки яқдигарро пурра мекарданд, ба монанди методҳои назариявӣ, эмпирӣ (таҷрибаӣ) ва омӯрӣ қорқарди оқилонаи онҳо рӯи қор омадаанд.

Дараҷаи нағғони илмӣ натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмӣ, ки қори ҳимоя пешниҳод мешаванд. Арзёбии натиҷаҳои диссертатсия ва таҳқиқоти таҷрибаӣ-озмоишӣ барғузорнамудаи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода, ҳамчунин ҳулосаву тавсияҳои методи қорқард ва манзурнамудаи ӯ бозғӯи онанд, ки муаллиф ба мақсад ноил шуда, вазифаҳои дар назди таҳқиқот қузошташударо ҳаллу фасл қардааст ва дар натиҷа фарзияи илмӣ пешниҳодқардааш дар амал тасдиқи ҳудро пайдо қардааст.

Нағғони илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир меёбад, ки роҳу усулҳои самарабахши қори тарбиявӣ тавассути таъбиқи амсилаи ташаққули сифатҳои ахлоқии насли навраас ошқор қарда шуда, шароитҳои педагоғии тарбияи ахлоқии насли навраас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагоғии ҳалқи тоҷик амиқ қарда шудааст. Муайянқунии роҳҳои ҳалли ин муаммо, нағғони илмӣ таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос намуд, яъне нисбат ба таҳқиқоти қузаронидашуда, ки дар он ташаққули ҳислатҳои ахлоқии насли навраас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагоғика дар раванди таълиму тарбия қорқард гардидаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии ҳулосаву тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Муаллифи диссертатсия бо истифодаи назарияҳои қуноғун (фалсафӣ, педагоғӣ, психолоғӣ), ки аз қониби олимони ватанӣ ва ҳориҷӣ оид ба масъалаи ташаққули сифатҳои ахлоқии навраасон пешниҳод гардидаанд,

натиҷаҳои илмиро ҳосил кардааст ва асоснок намудааст. Инчунин, эътимоднокии дараҷаи таҳқиқот тавассути истифодаи усулҳои назариявӣ, эмпирикӣ, коркарди маълумотҳои озмоишӣ; асоснок намудани нуктаҳои, ки дар фарзияи таҳқиқоти диссертатсионӣ пешниҳод гардидаанд, муқобилгузори натиҷаҳои аз раванди озмоиш бадастомада дар гурӯҳҳои озмоишию назоратӣ; таҷрибаҳои шахсии муаллиф ба сифати омӯзгори фанни забон ва адабиёти тоҷик ва корҳои озмоишӣ таъмин карда мешавад.

Хулоса ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии таҳқиқот дар асоси таҳлили натиҷаҳои таҳқиқоти назариявию амалӣ пешниҳод карда шудааст, ки аз саҳеҳӣ ва дурустии натиҷаҳои таҳқиқот шаҳодат медиҳад.

Масъалаи дар кори диссертатсионӣ таҳқиқшаванда дар корҳои дигар олимон ба таври ҷудогона баррасӣ шудааст, аммо дар кори мазкур ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврас бо истифода аз ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ба таври системавӣ мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода шудааст.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Асосҳои назариявӣ ва аҳамияти илмии кори таҳқиқотии Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзодаро метавон ба он асоснок кард, ки муҳтаво ва моҳияти мафҳумҳои «ғояҳои этнопедагогӣ», «ҳислатҳои ахлоқии насли наврас», ки ҳангоми тавсифи пойгоҳи илмӣ ва татбиқи проблематикаи таҳқиқшаванда зарур арзёбӣ мегарданд, шарҳ дода шудаанд; заминаҳои назариявии ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогӣ дар шароити дигаргуниҳои куллии иҷтимоӣ ва муносибатҳои ғуногунҷанба дар фазои муосири таълимӣ коркард гардидаанд;

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки маълумоте, ки дар рафти таҳқиқот оид ба ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ба даст омадаанд, метавонанд дар муассисаҳои таълимӣ, донишқадаи тақмили ихтисоси омӯзгорон ҷиҳати ба роҳ мондани фаъолияти самаранок оид ба баланд бардоштани сатҳи маҳорати педагогии омӯзгорон истифода шаванд. Аз

ҷониби диссертант дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон зарурияти гузаронидани таҳлили педагогӣ ва таҳхиси сифати ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогика дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ асоснок карда шуда, барои баланд бардоштани сифати фаъолият дар самти мазкур тавсияҳо пешниҳод гардидаанд.

Яке аз афзалиятҳо ва арзиши амалии диссертатсия дар он аст, ки муаллиф Барномаи «Ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик»-ро коркард намудааст, ки ҷиҳати ташаккули хислатҳои ахлоқии хонандагон таҳия гардидааст.

Муаллифи диссертатсия кайд намудааст, ки истифодаи мунтазами эҷодиёти шиғоҳии халқ дар машғулият ва таширф ба марказҳои фарҳангиву мавзеҳои таърихӣ, ки ба инкишофи имконият ва қобилиятҳои ахлоқиву эҷодии наврасон равона карда шудаанд, доираи ҷаҳонбинии маърифатии хонандагонро васеъ мекунад, ба рушди сифатҳои ахлоқии онҳо мусоидат менамояд, ба хонандагон имкон медиҳад, ки дар ҳалли мушкилоти ҳаррӯза бо боварии то амал намоянд.

Таҳқиқи муаммои ташаккули сифатҳои ахлоқии наврасон тавассути ғояҳои этнопедагогӣ аҳаммияти иқтисодӣ ва иҷтимоӣ дорад, зеро бевосита бо омода намоеши шахсони баландпоя, ки қобилияти ҳал кардани масъалаҳои мураккабро дар ҷаҳони муосир доранд, иртибот дорад. Қалб намудани насли наврас ба омӯзиши фарҳанги миллий, адабиёт, ҳунармандӣ, мавзеҳои таърихӣ кишвари худ барои бедор намудани ҳисси ҳештаншиносӣ ва масъулиятшиносии онҳо заминаи мусоид фароҳам меорад.

Интишороти натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Муқаррарот ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар 2 монография, 43 адад мақолаҳои илмӣ муаллиф нашр шудаанд, ки аз онҳо 17 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд. Дар ҳамаи мақолаҳои илмӣ Аҳрорӣ Г.У. мухтавои таҳқиқот ба таври зарурӣ инъикос гардидаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия.

Тартиби таҳияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илм аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мувофиқ буда, автореферати диссертатсия мазмунӣ мухтасари диссертатсияро ифода карда, тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Боби аввали диссертатсия “Ҷанбаҳои илмӣ-назариявии ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик” аз се фасл иборат аст. Дар ин боб масъалаҳои калидии таҳқиқот мавриди пажӯҳиши амиқ қарор гирифтаанд. Муаллиф таъкид намудааст, ки одоби ахлоқ ҳамеша инсонро ба роҳи ростиву ҳақиқат, нақӯкориву нехислатӣ, рафтори оқилонаву бохирад, бунёдкориро созандагӣ раҳнамун месозад. Мағз андар мағзи осори адибону мутафаккиронро панду андарз, қонуну қоида, ҳикматҳои ахлоқи ҷавонмардӣ ташкил менамоянд. Афкори ахлоқии онҳо доираи васеи мавзӯҳои гуногуни ҳулку одобрро фаро мегиранд, ки инҳо ба тарбияи инсонӣ комил, ташаккулу тақомули маърифату дониш ва фарҳанги фард нигаронида шудаанд. Зеро инсон маҳз ба туфайли илму дониш, ғазилатҳои волои маънавӣ метавонад соҳиби камол гашта, саодатманд шавад.

Ба андешаи муаллифи диссертатсия эҷодиёти даҳонакии халқ дар худ қудрати бузурги таъсир ба шуури одамонро дорад ва асоси фарҳанги этнопедагогии мардуми тоҷик маҳсуб меёбад. Бехтарин сурудҳо, афсонаҳо, зарбулмасалу ҷистонҳо, эпоси “Гурӯғлӣ”, ки аз тарафи садҳо ҳазор гӯяндагон ва шунавандагон дар давоми асрҳои аср писандида шудаанд, завқи бадеӣ, ормон, орзу, кӯшиш, ахлоқ ва рӯҳияи эҷодкунандаи халқро барҷаста ифода менамоянд.

Боби дуюм “Тавсифи махсусиятҳои тарбияи ахлоқии насли наврас дар фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик” ном дошта, аз се фасл иборат аст.

Унвонҷӯ фарҳанги этнопедагогиро аз се унсур иборат донистааст: маърифати этнопедагогӣ, тафаккури этнопедагогӣ ва ҷаъолияти этнопедагогӣ. Яъне он маҷмуи донишҳои назариявӣю амалӣ дар бораи расму оин ва анъанаҳои халқӣ мебошад, ки аз насл ба насл гузашта, барои самаранок ҳал намудани масъалаҳои мураккаби педагогӣ замина фароҳам меорад.

Диссертант дар ҷараёни таҳқиқоти хеш мукаммал намудааст, ки тавассути ташкили ҷорабинҳои гуногун омӯзгор метавонад ҳисси меҳанпарастии хонандагонро баланд намуда, муҳаббати онҳоро нисбати арзишҳои миллӣ ва умумибашарӣ бедор намояд. Баргузориҳои маҳфилҳои беруназорӣ, озмуну ҷорабинҳои гуногун тарбиявӣ оид ба мавзӯҳои Ватан, модар, кишвари худ барои баланд бардоштани ҳисси меҳандӯстии хонандагон мусоидат хоҳад кард.

Муаллиф таъкид намудааст, ки махсусан ҷашнҳои Сада, Наврӯз, Тиргон ва Меҳргон дар бедор намудани ҳисси худшиносии миллии насли наврас нақши муҳим бозида метавонанд. Дар радиҳои сифатҳои ахлоқии шахсият тарбияи ватандӯстӣ, эҳтироми муқаддасоти миллӣ, меҳру муҳаббати хоса доштан нисбат ба зодгоҳи худ, арҷ гузоштан ба расму анъанаҳои миллӣ, эҳтироми ному пайкори фарзонафарзандони сарзамини аҷдодӣ, ки барои пойдоҳии Ватан қаҳрамонии бемислу монанд нишон додаанд, дар мадди аввал қарор дорад.

Боби сеюм “Роҳҳои баланд бардоштани самаранокии ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути этнопедагогика” унвон дошта, меҳвари асосии тадқиқоти илмӣ ин боб дар се фасл мавриди паҷуҳиш қарор гирифтааст. Муаллиф дар заминаи баррасии анҷомдода ба хулосае расидааст, ки таҳсилоти муосир дар асоси арзишҳо ва анъанаҳои миллӣ, мувофиқи ҳақиқати арзишҳои умумибашарӣ ба роҳ монда шавад. Насли наврас дар руҳияи эҳтиром ба шахсияти инсон, ифшои арзиши ҳар як шахс, ҳосият, асолат, фардияти ӯ тарбия карда шаванд.

Диссертант иброз доштааст, ки тарбияи насли наврас дар руҳияи таҳаммулпазирӣ ба ҳалли манфиатбахши муноқишаҳои байни миллатҳо,

эҳтироми эътиқоди динии онҳо равона карда мешавад. Бинобар ин, чи хеле ки муаллифи диссертатсия зикр менамояд, дар байни насли наврас ташаккул додани шуури ба ҳамдигар баробар будани ҳамаи одамон, сарфи назар аз тафовути тарзи зиндагӣ, маданият, дин, пайдоиши иҷтимоӣ ва некӯахлоқии моддӣ муҳим аст.

Муаллифи диссертатсия дуруст қайд менамояд, ки насли наврас бояд мероси фарҳангии халқи худро қабул карда, фарҳанги намоёндагонӣ дигар миллатҳоро эҳтиром намоянд. Онҳо бештар арзишҳои ахлоқии умумибашарӣ, дастовардҳои тамаддуни ҷаҳониро азхуд намоянд. Хислатҳои хуби инсонӣ, бахусус, эҳтиром ба мардуми гуногунмиллати Тоҷикистон, ҳимояи манфиатҳои миллӣ, ифтихор аз Ватан ва таъриху тамаддуни он, ҳисси масъулияти шаҳрвандӣ дар шуури насли наврас ҷо карда шавад.

Боби чорум “Шароитҳои педагогии тарбияи ахлоқии насли наврас тавассути фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик” ном дошта, ба тадқиқоти ба таври дақиқ ташкилшуда бо муайянкунии мақсад, вазифаҳо ва фарзияҳои тадқиқот баҳри таъсиррасонии бозғайимодӣ расму оин ва маросимҳои мардумӣ ба ахлоқи наврасон бахшида шудааст.

Диссертант ба хулосае мерасад, ки анъанаҳо, урфу одатҳои хуби халқӣ бо нигоҳдории вежагӣ ва хусусиятҳои миллӣ ба тарбияи ахлоқии насли наврас таъсири мусбӣ мерасонанд. Таҳти таъсири анъанаҳо ва расму оинҳои миллӣ, симои зоҳирии иҷтимоиву психологӣ ва маънавии инсон ташаккул меёбад, ки дар худ эҳсосот ва рӯҳияи баландро бо малакаҳо, одатҳои солим ва анъанаҳои пешқадами созанда дар ҷомеа ва хонавода дар бар мегирад.

Муаллиф дуруст қайд менамояд, ки ҳифзи ҷомеаи кишвар аз таъсири зуҳуроти манфии ҷаҳони муосир, аз ҷумла фарҳангу маънавиёти бегона, дар рӯҳияи худшиносӣ ватандӯстӣ, ифтихори ватандорӣ, эҳтироми забони модарӣ, таърих, суннату анъанаҳо, расму ойинҳо ва либоси миллӣ тарбия кардани наслҳои наврасу ҷавон қарз ва вазифаи муҳимтарини ҳар як шахс ба шумор меравад.

Ба андешаи муаллиф, хислати масъулиятшиносӣ хонандаро барои расидан ба ҳадаф ё иҷрои вазифаи мушаххас водор намуда, рафтори ўро мувофиқи меъёрҳои ахлоқии ҷомеа ба танзим медарорад. Ташаккули ҳисси масъулиятшиносии насли наврас барои ҳамчун инсонӣ босалоҳият, ватандӯст ва ҳештаншиносу ҳудогоҳ омода гардидан дар ҷомеа муҳим мебошад.

Боби панҷум “Технологияи ташаккули сифатҳои ахлоқии насли наврас таваассути ғояҳои этнопедагогӣ” унвон дошта, масоили меҳварии таҳқиқот дар се фасл баён шудаанд. Ин боби рисола ба таҳлил, тафсиру ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқоти эмпирикӣ бахшида шудааст, ки омӯзиши самаранокии озмоишии ташаккулдиҳандаро роҷеъ ба инкишофи хислатҳои ахлоқии насли наврас фаро мегирад.

Озмоиши педагогӣ дар се марҳала гузаронида шудааст. Дар марҳалаи муқарраркунанда дар солҳои 2018-2019 бо хонандагон ва омӯзгорон анкетаву пурсиш гузаронида, дарсҳои онҳо бо мақсади таҳлили ташаккулёбии хислатҳои ахлоқӣ таҳлил шуданд. Натиҷаҳои пурсиш мавҷудияти як қатор муамморо дар соҳаи омодагии омӯзгорон барои истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ошкор карданд. Аз ҷумла, аксари омӯзгорон барои ҳалли муаммоҳои методӣ бо истифодаи ғояҳои этнопедагогика омода нестанд ё онҳоро лаҳзавӣ истифода мебаранд.

Дар натиҷаи таҳлили анкета ошкор гардид, ки аксари хонандагон аз фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик огоҳ нестанд. Дар марҳалаи ташаккулдиҳанда, ҳангоми баргузори дарс ва машғулиятҳои беруназдарсӣ омӯзгорон мероси адабиву фарҳангии ниёгонро, ки дар баланд бардоштани ҳисси ватандӯстӣ, масъулиятшиносӣ ва таҳаммулпазирии насли наврас нақши назаррас доранд, зиёд истифода бурданд. Ташрифи хонандагон ба мавзӯҳои таърихӣ ва осорхонаҳо, китобхона ва растаҳои ҳунармандӣ, марказҳои фарҳангӣ ва таърихӣ, ба ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас, бахусус баландбардории ҳисси ватандӯстӣ ва ҳудогоҳии миллӣ мусоидат карданд. Донишҳои насли наврас оид ба донишҳои расму оин, анъанаҳои миллӣ ва эҷодиёти шиғоҳии халқ низ афзуданд, яъне аз 39% то

63% фаҳмиши онҳо баланд гардид. Таъсири бевоситаи урфу одат ва расму оинҳои миллӣ ва фолклорро ба ташаққули ахлоқӣ хонандагон баланд арзёбӣ намуданд.

Натиҷаи озмоиш ҷиҳати муайян намудани тасаввуроти насли наврас оид ба мафҳуми дарки арзиши беҳамтову беназир будани Ватан, муносибат ба арзишҳои миллӣ, ҳислатҳои масъулиятшиносӣ, меҳнатдӯстӣ, муоширати байниэтниқӣ баҳои баландро нишон дод. Хонандагон имкон доштанд, ки фикру андешаҳо ва тасаввуроти хешро ба таври мустақилона ифода кунанд.

Хулоса ва тавсияҳои диссертатсия натиҷаи таҳлилу таҳқиқи илмӣ ва санҷидаи ҳадафу мақсадҳои назарӣ ва нуқтаҳои асосии барои дифоъ пешниҳодшаванда ба шумор рафта, дар асоси онҳо ҷараёни идомаи тамоюлҳои нави мавзӯи мавриди таҳқиқ муайян гардидааст. Дар хулосаи диссертатсия муҳимтарин натиҷаҳои аз таҳқиқоти куллии матлабҳои меҳварӣ бадастомада ҷамъбаст ва баён шудаанд.

Унвонҷӯ дар таҳқиқи рисолаи илмӣ воқеан ҳам заҳмати зиёд кашида, худро ҳамчун як мутахассисе, ки солҳои зиёд дар соҳаи маориф ва илми кишвар қору фаъолияти муназзам намудааст ва донандаи хуби кадрҳои ҷавони соҳаи маориф ва илм мебошад, муаррифӣ карда тавонистааст.

Аз ин рӯ, бо боварии тоҷ метавон диссертатсияи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзодаро қори илмии баанҷомрасида ва арзиши илмии назариявӣ ва амалидошта ҳисобид.

Эроду тавсияҳо ба таҳқиқоти диссертатсионӣ: Дар баробари дастовардҳои муҳими илмиву амалӣ, ки дар боло зикрашон рафт, дар диссертатсия баъзе камбудҳои ҷой доранд, ки ислоҳашон барои такмили боз ҳам бештари арзиши илмии таҳқиқ мусоидат хоҳанд кард:

1. Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ натиҷаи озмоиши педагогӣ, ки дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ гузаронида шудаанд, бисёр ба дараҷаи баланд тавсиф ва таҳлил карда шудааст. Агар муаллиф таҳлили муқоисавии натиҷаҳои озмоишро аз рӯи муассисаҳои таълимӣ мегузаронд, ё ақалан хонандагони гурӯҳҳои озмоишӣ ва

назоратиро аз рӯи муассисаи таълимиашон чудо мекард, қисми эмпирикии таҳқиқотро боз ҳам ғанӣ мегардонид.

2. Дар баъзе ҷойҳои рисолаи илмӣ мазмунҳо ба ҳам омезиш ёфтаанд, ки метавонанд фикри хонандаи рисолаи илмиро парешон намоянд. Масалан, баҳши таҳлил ва баҳши таърифҳо бо ҳам омезиш ёфта, боиси мураккаб шудани матни рисолаи илмӣ мешаванд, саҳифаҳои 29 ва 81.
3. Дар баъзе ҷойҳо истилоҳоти илмӣ на ҳамеша равшан ва фаҳмо пешниҳод шудааст, масалан “омодагии этнопедагогии омӯзгор” дар саҳифаҳои 13, 18, 25, 87 дар ибтидо бояд бо таърифи мухтасар ва равшан муаррифӣ мешуд, ии метавонад мавзуи илмиро хеле васеъ ва оммафаҳм гардонад, аммо дар рисолаи илмӣ ин масъала, ки ҷавҳари рисолаи илмиро инъикос менамояд, маҳдуд оварда шудааст.
4. Хулосаҳои дар хотима баёншударо мушаххастар баён кардан лозим аст, зеро он ҳаҷман калон аст.
5. Дар матни диссертатсия ва автореферат нусаҳеҳии услубӣ ба назар мерасад, ки онҳоро ислоҳ намудан лозим аст.

Нуктаҳои баёншуда танҳо пешниҳод буда, ҳаргиз арзиши назариявӣ ва амалии рисолаи мавриди назарро коҳиш намедихад. Таҳқиқоти диссертатсионии Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзодаро ҳамчун таҳқиқоти мустақил ва анҷомёфта ҳисобидан мумкин аст.

Хулосаи ҷамъбасти

1. Диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода кори баитмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона дар сатҳи хуби илмӣ иҷро карда шудааст.
2. Довталаб ба ҳадафи дар назди таҳқиқоти диссертатсионии худ гузошташуда ноил шуда, вазифаҳои илмии таҳқиқотро ҳаллу фасл кардааст ва фарзияи таҳқиқот тасдиқи худро ёфтааст.

3. Диссертатсияи Ахрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзӯи “Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлокии насли наврас” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) ба талаботи “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 ва бо тағйири илова аз 26.06.2023, №295 тасдиқ гардидааст, қомилан ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ, директори
Муассисаи давлатии таълимии
“Литсейи касбии техникии
ноҳияи Шаҳринав”

Давлатзода Чамила

23.01.2026

Имзои Давлатзода Чамила тасдиқ мекунам
Сардори шӯъбаи кадрҳои Муассисаи
давлатии таълимии “Литсейи касбии
техникии ноҳияи Шаҳринав”

Маълумот барои тамос: 737450. ноҳияи Шаҳринав, ҷ.Мирзо
Турсунзода. куч. Ч.Уразов 13/17
Телефон 907950635.Почтаи эл.
lkt.shakhrinav@mail.ru